

Daňová soustava ČR

- Daně z příjmu
- Majetkové daně
- Nepřímé daně

Daňová soustava ČR

Daň je platbou:

- nedobrovolnou, povinnou a vynutitelnou státní mocí – placení daní je nařízeno zákonem,
- nenávratnou – zaplacenou daň nelze požadovat zpět,
- neekvivalentní – neexistuje nárok na adekvátní plnění za daň,
- neúčelovou – plátce daně nemůže ovlivnit, na co budou daně použity,
- ve prospěch veřejného rozpočtu,
- obvykle opakovanou.

Oproti tomu je **poplatek** jednorázová peněžní částka, která je vybírána například za nějakou službu, kterou lze charakterizovat jako platbu:

- nepovinnou – pokud službu nepoužívám, poplatek neplatím,
- nenávratnou – zaplacený poplatek nelze požadovat zpět,
- ekvivalentní – existuje nárok na adekvátní plnění za poplatek,
- účelovou – plátce platí poplatek za konkrétním účelem,
- ve prospěch veřejného rozpočtu (zpravidla),
- obvykle jednorázovou.

Daňová soustava ČR

Důvodem existence daní je nutnost získat prostředky pro veřejný sektor k financování funkcí státu a veřejné správy, jako jsou:

a) základní funkce státu, které jsou nutné pro existenci státu:

- **veřejná správa** (moc) - vytváření a udržování pravidel a zákonů, práv včetně vlastnictví, tzn. zákonodárné a řídicí orgány a jejich zaměstnanci
- **vynucování** dodržování těchto pravidel (policie, soudnictví, vězeňství, armáda)

b) doplňkové, vedlejší funkce státu, které mohou být ponechávány soukromé iniciativě (sociální cíle a ovlivňování podnikání a ekonomiky).

- **sociální funkce** jsou přerozdělování bohatství mezi různými vrstvami obyvatelstva, zpravidla pro zmírňování rozdílů v životní úrovni (sociální péče, sociální dávky, starobní důchody, podpora v nezaměstnanosti, zdravotní péče, vzdělávání, ochrana životního prostředí apod.)
- **ekonomické funkce státu** (fiskální politika) jsou např. výstavba, údržba a provozování infrastruktury, daně nebo subvence.

Druhy daní

- Základním způsobem klasifikace daní je dělení na:
 - **daně přímé**, které platí poplatník sám na vlastní účet (plátce a poplatník je jedna osoba), a
 - **daně nepřímé**, které odvádí plátce daně za poplatníka (od něhož předem daň vybere, např. formou přírážky k ceně).
- **Poplatníkem daně** je osoba, která příslušnou daň fyzicky platí (ať už hotově nebo bezhotovostně) finančnímu úřadu.
- **Plátcem daně** je osoba, která příslušnou daň odvádí finančnímu úřadu, ale která sama tuto daň fyzicky neplatí (pokud není samozřejmě zároveň také poplatníkem daně).

Druhy daní

Členění daní:

1. Daně přímé

- Daň z příjmů
 - daň z příjmů fyzických osob
 - daň z příjmů právnických osob
- Daně majetkové
 - daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti
 - daň z nemovitých věcí
 - daň z nabytí nemovitých věcí
 - daň silniční

2. Daně nepřímé

- daň z přidané hodnoty
- spotřební daň
- ekologická daň.

Daň z příjmů

- **Daň z příjmů** se obecně počítá jako součin daňové sazby a zdanitelného příjmu.
- Sazba daně se může zvyšovat se zvyšováním zdanitelného příjmu.
- Zdanitelný příjem poplatníků je obecně celkový příjem snížený o náklady na výrobu a další odpočty.
- **Odpočty** obvykle zahrnují veškeré produkční nebo obchodní náklady, včetně opravné položky na úhradu nákladů na obchodní aktiva.
- Mnoho států povoluje pro fyzické osoby pomyslné odpočty a může umožnit odpočet některých osobních nákladů (např. částka na poplatníka).
- **Daň z příjmů fyzických osob** (DPFO) je stanovena zákonem č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Daň z příjmů

- **Poplatníky** DPFO jsou všechny fyzické osoby, které mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují.
- Jejich daňová povinnost se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.

Předmětem DPFO jsou:

- Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
- Příjmy ze samostatné činnosti
- Příjmy z kapitálového majetku
- Příjmy z nájmu
- Ostatní příjmy.
- Pro všechny výše uvedené příjmy platí v současné době v ČR rovná daň ve výši 15% (která je v určitých případech zvýšena o solidární daň ve výši 7%).

Daň z příjmů

- **Daň z příjmů právnických osob** daní příjmy subjektů založených právním aktem, a to jak za účelem podnikání, tak se vztahuje i na ostatní subjekty, jako jsou nadace a občanská sdružení.
- Pro tuto daň také platí zákon č. 586/1992 Sb., zvláště se jí zabývá II. část tohoto zákona, která stanovuje pravidla pro:
 - poplatníky daně
 - předmět daně
 - osvobození od daně
 - základ daně a položky snižující základ daně
 - sazba a výpočet daně
 - zdaňovací období
- Sazba daně je v současné době v ČR 19 % a zdaňovací období (základní) je kalendářní rok, ale podnik ho může změnit.

Majetkové daně

- **Majetkové daně** jsou v českém právu nejstaršími daněmi, neboť na rozdíl od jiných, které prošly na počátku 90. let 20. století bouřlivými změnami, tyto zůstaly z velké části stejné.
- Zásadnější změny nastaly od 1. 1. 2014, kdy byla zrušena tzv. trojdaň (daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti) a namísto ní byla zavedena daň z nabytí nemovitých věcí (zrušena v roce 2020).
- Jejich výnosy jsou pro stát malé, avšak stálé.
- Majetkové daně se dnes dělí do dvou kategorií:
 - **daň z nemovitých věcí** (do roku 2014 daň z nemovitostí):
 - daň z pozemků
 - daň ze staveb a jednotek
 - **daň silniční**

Daň z nemovitých věcí

- Čtyři typy daněného majetku jsou:
 - pozemek,
 - pozemková úprava (člověkem vytvořený objekt, např. dům),
 - osobní majetek (mobilní fyzický majetek),
 - nehmotný majetek.
- **Nemovitost** je kombinací pozemku a jeho úprav.
- Nemovitost je daněna dle toho, do jaké skupiny nemovitostí patří.
- Skupina se určuje podle toho, jak se nemovitost používá.
- Míra zdanění může být jiná pro každou skupinu.

Daň silniční

- Předmětem **daně** jsou všechna motorová vozidla, která jsou používána k podnikání, a to i když jsou vlastněna soukromými osobami.
- Poplatníkem i plátcem této daně je provozovatel vozidla, který je zapsán v jeho technickém průkazu.
- Sazba daně je stanovena podle obsahu motoru a objemu válců v motoru u osobních automobilů, u nákladních pak závisí na hmotnosti celého vozidla a počtu náprav.
- V současné době se uplatňuje sleva na všechna vozidla dle data registrace – první tři roky 48 %, další tři roky 40% a další tři roky 25 %; vozidla s první registrací do 31. 12. 1989 platí malus 25 %.
- Zdaňovacím obdobím je 1 rok, daň se platí ve 4 zálohách (15. dubna, 15. července, 15. října a 15. prosince).
- Majitel vozidla je povinen do konce ledna následujícího roku podat daňové přiznání.

Nepřímé daně

- **Nepřímá daň** je taková daň, kterou státu platí jiná osoba (plátce) než ta, na kterou účinky daně dopadají (poplatník).
- Označuje se také jako **daň ze spotřeby**, neboť daň je zahrnuta v ceně zboží nebo služeb nakupovaných poplatníkem, který tuto daň hradí v rámci úhrady své spotřeby (a státu pak daň zaplatí příslušný obchodník).
- Nepřímá daň může být:
 - **selektivní** (např. spotřební daň), která se týká pouze vybraných druhů zboží,
 - **univerzální** (např. daň z přidané hodnoty), která se týká veškerého zboží.

Nepřímé daně

- Ve srovnání s přímými daněmi lze některé vlastnosti nepřímých daní označit za **výhodné**:
 - jsou stabilní a předvídatelné, poplatník může změnou svého chování do určité míry ovlivnit výši odvedené daně,
 - jejich výběr je jednodušší než u přímých daní,
 - jsou rovné – pro všechny platí stejná sazba daně,
 - jsou nenápadné, skryté v ceně zboží – vyvolávají tedy u poplatníků méně negativních pocitů.
- Některé vlastnosti však lze označit naopak za **nevýhodné**:
 - jednorázově zvyšují ceny a krátkodobě zvyšují inflaci
 - deformují ceny
 - jsou nenápadné, skryté v ceně zboží.

Daň z přidané hodnoty

- **Daň z přidané hodnoty** (zkratka **DPH**) tvoří jeden z nejdůležitějších příjmů státního rozpočtu.
- Princip této daně je v tom, že dodavatel, pokud je registrován jako plátce, musí odvést z obchodu část hodnoty, pokud je tento obchod předmětem daně.
- Naopak odběratel si za jistých podmínek může zažádat o vrácení daně, kterou při obchodu dodavateli (plátci) zaplatil.
- Hlavní výhodou této daně je, že se snadno vymáhá a subjekty se jejím placení mohou hůře vyhnout.
- V České republice byla tato daň zavedena 1. ledna 1993 a nahradila tak dříve používanou daň z obratu.
- **Předmětem daně** je dodání zboží (nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí), převod nemovitosti nebo poskytnutí služby za úplatu fyzickou nebo právnickou osobou, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku, pokud nebylo od této daně osvobozeno.
- Zboží není předmětem daně, pokud jeho celková hodnota (z jiného členského státu EU) nepřekročila 326 000 Kč v příslušném ani v předchozím roce.

Daň z přidané hodnoty

- **Plátcem daně z přidané hodnoty** je každý subjekt se sídlem, provozovnou či místem podnikání registrovaný jako plátce DPH.
- V ČR se plátcem musí povinně stát subjekt, jehož obrat přesáhl za 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 000 000 Kč.
- Od 1. ledna 2010 se plátcem DPH stává každý český podnikatel, který poskytne nebo přijme službu od podnikatele registrovaného k DPH v jiném státu EU bez ohledu na výšku obratu.
- Daň z přidané hodnoty v Česku je rozdělena do **tří sazeb**:
 - základní sazba DPH ve výši 21 %
 - první snížená sazba DPH ve výši 15 %
 - druhá snížená sazba DPH ve výši 10 %.

Spotřební daň

- **Spotřební daň** je nepřímá selektivní daň, kterou zavádí stát za účelem regulovat cenu určitých komodit na trhu.
- Spotřební daň se liší od daně z přidané hodnoty ve dvou bodech:
 - Je zpravidla selektivní.
 - DPH se počítá jako procentuální částka ze základu, který zahrnuje i spotřební daň, která je přičítána fixní částkou podle naturální jednotky zboží (resp. minimální částkou).
- Zdaňovací období pro tuto daň je jeden měsíc.
- Plátcí daně jsou výrobci a provozovatelé tzv. daňových skladů.
- Poplatníky jsou pak kupující výrobku.
- Sazby daně jsou většinou stanoveny samostatně pro každý typ výrobku v závislosti na měrných jednotkách (l, kg, ks, ...).
- Spotřební daň tvoří přibližně 14 % státního rozpočtu ČR.

Spotřební daň

Jednotlivými spotřebními daněmi dle zákona o spotřební dani jsou:

- daň z minerálních olejů
- daň z lihu
- daň z piva
- daň z vína a meziproductů
- daň z tabákových výrobků
- daň ze surového tabáku
- daň ze zahříváných tabákových výrobků
- daň z elektřiny
- daň z pevných paliv
- daň ze zemního plynu a některých dalších plynů.